Giá trị lịch sử

của Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh đối với hành trình bước vào "Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc"

>NGỌC TRÂM

Những năm 1930 - 1931, ngay sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam được thành lập, trên mảnh đất giàu truyền thống yêu nước Nghệ An và Hà Tĩnh đã diễn ra một phong trào đấu tranh rộng lớn của tầng lớp Công - Nông dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm chống lại ách đô hộ của thực dân - phong kiến. Đó chính là Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh. Dù chỉ tồn tại trong thời gian ngắn, nhưng phong trào đã trở thành một dấu son chói lọi trong lịch sử cách mạng Việt Nam, để lại những giá trị to lớn cả về lý luận và thực tiễn, khẳng định khát vọng vươn mình giành độc lập, tự do của dân tộc Việt Nam.

Tượng đài Xô Viết Nghệ Tĩnh tại Ngã ba Nghèn, Can Lộc, Hà Tĩnh.

Ngọn lửa quật khởi từ lòng dân, minh chứng của ý chí cách mạng

Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh (1930-1931) là một hiện tượng lịch sử độc đáo của cách mạng Việt Nam trong nửa đầu thế kỷ XX. Đây không chỉ là cao trào đấu tranh chống thực dân - phong kiến, mà còn là cuộc thử nghiệm đầu tiên về việc xây dựng chính quyền nhân dân kiểu mới. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: "Xô Viết Nghệ Tĩnh tuy bị thực dân Pháp khủng bố đẫm máu, nhưng đã chứng tỏ lực lượng to lớn và tinh thần cách mạng oanh liệt của giai cấp công nông Việt Nam" (Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 3, NXB CTQG, 2011).

Những năm cuối thập kỷ 20, đầu 30 của thế kỷ trước, đất nước chìm trong cảnh lầm than. Thực dân Pháp tăng cường bóc lột, phong kiến tay sai áp bức, đời sống công - nông cơ cực đến tột cùng. Trong bối cảnh ấy, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (2/1930) đã nhanh chóng bắt nhịp với khát vọng độc lập, tự do của nhân dân, khơi dậy phong trào đấu tranh sôi nổi trên khắp cả nước. Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh nổ ra trong bối cảnh lịch sử ấy.

Nghệ An và Hà Tĩnh - hai vùng đất giàu truyền thống yêu nước, có phong trào công nhân và nông dân phát triển mạnh - đã trở thành trung tâm của cao trào cách mạng 1930 - 1931. Hàng chục vạn quần chúng Công - Nông vùng lên biểu tình, bãi công, đòi giảm sưu thuế, tăng lương, chống áp bức. Trước khí thế ngút trời, chính quyền thực dân - phong kiến nhiều nơi bị tê liệt, Nhân dân đã đứng lên tổ chức chính quyền cách mạng tại thôn, xã - được gọi là Xô Viết Nghệ Tĩnh.

Đây là lần đầu tiên trong lịch sử hiện đại, giai cấp công nhân và nông dân Việt Nam trực tiếp nắm quyền, điều hành đời sống bằng những quyết sách công bằng, tiến bộ: xóa bỏ tệ nạn cho vay nặng lãi, chia ruộng đất công cho dân nghèo, tổ chức học chữ quốc ngữ, chăm lo y tế, giữ gìn an ninh thôn xóm. Chính quyền Xô Viết, dù tồn tại ngắn ngủi, đã trở thành biểu tượng cho khát vọng làm chủ của nhân dân.

Phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh là minh chứng hùng hồn cho sức mạnh quật khởi của dân tộc, cho thấy người dân Việt Nam đã sẵn sàng đoàn kết lực lượng đứng lên đấu tranh thoát khỏi xiềng xích nô lệ.

Ươm mầm cho hành trình giải phóng dân tộc

Dù bị thực dân Pháp đàn áp đẫm máu, Phong

trào Xô Viết Nghệ Tĩnh đã chứng minh chân lý; chỉ có Cách mạng vô sản, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, mới có thể giải phóng dân tộc. Phong trào đã khẳng định vai trò lịch sử của giai cấp công nhân, đồng thời làm bùng lên phong trào đấu tranh trên cả nước, chuẩn bị cho cao trào cách mạng 1939 - 1945 và đỉnh cao là Cách mạng Tháng Tám năm 1945.

Phong trào đã tạo dựng một "trường học cách mạng" để rèn luyện, thử thách đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng. Trong khói lửa đàn áp, biết bao chiến sĩ cộng sản đã trưởng thành, để sau này trở thành lực lượng nòng cốt trong các phong trào cách mạng tiếp theo. Đồng thời, quần chúng nhân dân được giác ngộ, hun đúc tinh thần đoàn kết, tin tưởng vào đường lối lãnh đạo của Đảng.

Nuôi dưỡng bản sắc văn hoá, hun đúc tinh thần dân tộc

Phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh không chỉ là đấu tranh vật chất, mà còn là cuộc chuyển hóa về văn hóa và tinh thần. Từ phong trào này, người dân xứ Nghệ đã duy trì truyền thống yêu nước, tinh thần cách mạng kiên cường nghĩa khí qua các câu hò, điệu ví, làn điệu dân ca, biến chúng thành lời kêu gọi tập hợp quần chúng đứng lên chống lại ách đô hộ để dành chính quyền về tay Nhân dân.

Từ trong đấu tranh đã hình thành nếp sống cộng đồng mới, đề cao bình đẳng, tương trợ, giảm bớt hủ tục phong kiến. Gieo mầm giáo dục dân trí, mở lớp học chữ quốc ngữ, phổ biến kiến thức sản xuất và quyền làm người cho người dân để mở mang dân trí.

Những giá trị của phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh, ý chí kiên cường, tinh thần tự lực, truyền thống cộng đồng đã thấm sâu vào đời sống văn hóa Việt Nam đương đại. Trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay, tinh thần ấy được kế thừa qua các phong trào đoàn kết, phát triển bền vững, bảo tồn bản sắc văn hóa, khẳng định quyền tự quyết của dân tộc Việt Nam trên trường quốc tế.

Giá trị lịch sử trong hành trình bước vào "Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc"

95 năm đã trôi qua, giá trị của Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh vẫn nguyên vẹn trong hành trình dựng nước và giữ nước và đặc biệt là nền tảng về tư tưởng và chính trị vững vàng cho dân tộc bước vào Kỷ nguyên vươn mình.

Ngã 3 Bến Thuỷ: Địa điểm đấu tranh của Công - Nông ngày 1/5/1930

Bước vào kỷ nguyên mới, "Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc", đất nước Việt Nam đang từng bước thay da đổi thịt, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước vì dân, vì hạnh phúc của nhân dân; bức tranh toàn cảnh về kinh tế, chính trị, văn hoá xã hội của Việt Nam đã dần được khẳng định trên trường quốc tế. Để có được thành quả này, một phần lớn là kiên định nền tảng sức mạnh đoàn kết Công - Nông, đoàn kết các lực lượng trong xã hội từ Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh 1930-1931.

Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh không chỉ là một sự kiện lịch sử, mà còn là nguồn cảm hứng bất tận cho các thế hệ người Việt Nam trên con đường vươn mình hội nhập và phát triển. Từ những hy sinh của cha ông, chúng ta càng trân trọng hơn nền độc lập tự do hôm nay, đồng thời khẳng định quyết tâm xây dựng một nước Việt Nam hùng cường, sánh vai cùng các cường quốc năm châu.

Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh đã để lại cho Cách mạng nước ta nhiều bài học sâu sắc, trở thành một sự kiện lịch sử trọng đại trong lịch sử cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng. Giá trị và tầm ảnh hưởng của phong trào đã vượt ra khỏi lãnh thổ của Nghệ Tĩnh, của dân tộc Việt Nam và vươn ra tầm quốc tế.

Trước những đóng góp to lớn của phong trào này, ngày 11/9/2025 Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 1959/QĐ-TTg về việc xếp hạng di tích Quốc gia đặc biệt, trong đó có Di tích lịch sử Những địa điểm ghi dấu Phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh (1930 - 1931) tại Nghệ An. Đây là cụm di tích ghi dấu cao trào cách mạng 1930 - 1931 diễn ra trên địa bàn hai tỉnh Nghệ An và Hà Tĩnh.